

САМОУБИЛАЧКИ ТЕРОРИСТИЧКИ НАПАДИ

ВИТАЛНОСТ ЦИХАДСКОГ

ПИШЕ проф. др Милан МИЈАЛКОВСКИ

Вишегодишња систематски наглашена примена самоубилачког облика тероризма многих исламистичких (салафистичких) терористичких колективитета широм света довела је до тога да једна од првих асоцијација на помен савременог тероризма јесу самоубилачки терористички напади. Најпре је (1. фебруара) саопштено да је број погинулих у нападима бомбаша-самоубица у близини шиитског светилишта Сајид Зеинаб, јужно од Дамаска, порастао на 60 особа. Потом је (2. фебруара) саопштено да је 20 људи погинуло, а 29 рањено у самоубилачком нападу на полицијски комплекс у Кабулу у Авганистана, а 11. фебруара је најмање 56 особа погинуло и више десетина рањено у самоубилачком нападу који су извеле две жене на избеглички камп на североистоку Нигерије. Надаље, 21. фебруара у самоубилачким терористичким нападима тзв. Исламске државе у сиријским градовима Дамаск и Хомс погинуло је више од 100 људи итд.

Поменути и низ сличних случајева указују на то да су терористи бомбаша-самоубице постали једно од најефикаснијих терористичких оружја и кључна стратегија и тактика појединих терористичких колективитета. Неки аутори сматрају да је терориста-самоубица најкомплетнија бомба икада измишљена и једина „бомба“ која се еластично прилагођава промени ситуације. Огромне су тактичке предности самоубилачких дејстава у односу на друге врсте терористичких акција. Реч је о могућности терористе бомбаша-самоубице да, попут навођеног пројектила, тачно одреди време и место активирања експлозива ради убиства и рањавања што већег броја људи. Осим прецизног извођења напада, терориста-самоубица, с једне стране, лишава свој колективитет опасности од издаје, јер у случају да буде откривен на путу ка месту напада истог тренутка активира бомбу и, са друге стране, изостаје фаза повлачења после изведеног напада.

Одговор на противтерористичке мере

Зашто и како се догодило да самоубилачки терористички напади представљају најмаркантније обележје многих исламистичких терористичких организација? Неки експерти сматрају да самоубилачки облик тероризма представља одговор терориста на опсежне противтерористичке акције

примарних жртава (првенствено држава) које сужавају простор за класична терористичка дејства, што јесте тачно. Међутим, суштина нарастања самоубилачких терористичких напада је у подизању прага толеранције према ризику којем се излаже извршилац терористичког напада, односно према сопственим губицима. То потврђују речи Ајмана ал Завахирија, идеолога терористичке Ал Каиде: „Метод мученичке операције је најуспешнији начин у покушају наношења губитака непријатељу, и најјевтинији за муџахедине када су у питању укупни губици“.

Суштина нарастања самоубилачких терористичких напада јесте у подизању прага толеранције према ризику којем се излаже извршилац терористичког напада, односно према сопственим губицима

Реч је о две категорије извршилаца терористичких напада – тзв. трезвеној (промишљеној, реалистичној, прорачунатој) и самоубилачкој и две тактике извођења напада. Обе категорије извршилаца терористичког акта карактерише одлучност и намера да убију непосредну жртву. Међутим, у првом случају терористи нападају жртву са прорачуном да је убију и безбедно се повуку, односно избегну могућност да буду убијени или ухапшени. Ризик по личну безбедност извршилаца таквих (класичних) напада је велика, а последице по нападнуту жртву увек мање од последица које настају самоубилачким нападима. У

случају самоубилачког напада смрт нападача се подразумева, а последице по жртву су велике (један бомбаш-самоубица активирањем експлозивног појаса или возило натоварено експлозивом убија и рањава вишеструко више особа него терориста који било којим ватреним оружјем напада жртву).

Осим поменутих предности самоубилачког облика тероризма, важно је истаћи то да његови актери шаљу јасну поруку примарним жртвама о њиховој немоћи да се ефикасно бране, односно о виталности тероризма, његовој одрживости, обновљивости и надмоћности у односу на противмере. Заправо, надмено и провокативно разоткривају недовољну способност примарних жртава да победе њихову идеологију и стратегију, којом континуирано „производе“ терористе-самоубице. Напротив, примарне жртве тероризма из необјашњивих разлога (неопрезност, неодлучност, несналажљивост, геополитичка похлепа...) губе из вида чињеницу да је веома дуг и компликован процес стварања терористичких „људских темпирних бомби“. Обухвата реализацију комплекса тзв. несмртоносних дејстава, наглашено прожетих индоктринарно-пропагандним дејствима. Изостајање адекватних противмера примарних жртава ради ефикасног спречавања и сузбијања провођења процеса који „производи“ терористе-самоубице,

ТЕРОРИЗМА

има за последицу ситуацију да се касно суочавају са најефикаснијим терористичким оружјем – терористима бомбаша-самоубица. Карактеристичну потврду наведене опоре реалности представља психолошка подршка извршиоцима самоубилачких терористичких напада у социјалној средини (породица, друштвене заједнице, верске заједнице), која се исказује у распону од изостајања осуде, преко јавног одобравања, до израза дивљења оним што чине. Са друге стране, у текстовима на веб-сајтовима терористичких колективитета у највећој могућој мери се величају самоубилачки терористички напади, а примарне жртве тероризма имају минималне могућности да онемогуће тај метод њиховог популарисања.

Неуспех антитерористичког концепта

Из богатог мозаичног комплекса чињеница које потврђују неуспешну одбрану примарних жртава од самоубилачког облика тероризма, односно да нису способне да онемогуће виталност и дуговечност тероризма као појаве, поменимо један. Усвајању *Националне стратегије САД за борбу против тероризма од 2003. године* претходили су самоубилачки терористички напади Ал Каиде на циљеве у САД 2001. године. У том документу, коначан циљ рата против тероризма је „идентификовати, лоцирати и уништити терористе и њихове организације” и у ту сврху САД су ангажовале респектабилне снаге. После 15 година ратовања тај циљ није остварен, јер исламистички терористи и њихове организације нису уништени, тероризам у свету ескалирао је до неслућених граница и прети новим, још смртоноснијим самоубилачким нападима. Терористи нису побеђени нити убеђени да одустану од насиља, пре свега, зато што оштра сукобљеност геополитичких интереса спречава примарне жртве (државе) да успоставе заједнички фронт против ове опасности, тежишно фокусиран на онемогућавању терориста да реализацијом тзв. „несмртоносних” делатности „производе” терористе бомбаше-самоубице. То има за последицу да терористички колективитети у многим земљама неометано регрутују нове чланове и процесом обучавања селектују и оне за извођење самоубилачких напада. С тим у вези, треба споменути и то да самоубилачки терористички напади представљају изражен облик дејства тзв. Исламске државе, у њеним оружаним саставима налази се неколико хиљада држављана из европских земаља и многи од њих извели су такве нападе. Недавна информација Еуропола о томе да се Европом слободно шета око 5.000 салафијских цихадиста јесте чињеница која поуздано потврђује виталност тероризма. ■